

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การคืนทรัพย์สินกรณีโมฆะกรรมเมื่อมีการบอกล้าง
ชื่อผู้เขียน	อัมพวรรณ การพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

นิติกรรมแม้จะตกเป็น โมฆะย่อมมีผลผูกพันให้บังคับได้จนกว่าจะถูกบอกล้าง หากมีการบอกล้างภายในกำหนดเวลาและ โดยผู้มีสิทธิบอกล้างได้ตามที่กฎหมายกำหนด นิติกรรมนั้นย่อมตกเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก คู่กรณีต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม ดังความที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 176

จากการศึกษาพบว่าการนำบทกฎหมาย มาตรา 176 ไปปรับใช้เกี่ยวกับการคืนทรัพย์สินกรณีโมฆะกรรมเมื่อมีการบอกล้าง มีปัญหาที่เกิดขึ้น 4 ประการด้วยกัน คือ ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับผลทางกฎหมายการคืนทรัพย์สินภายหลังการบอกล้างโมฆะกรรม ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของลูกหนี้เกี่ยวกับค่าเสียหายกรณีที่ไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือกรณีความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ต้องคืน ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับดอกผลอันเกิดจากทรัพย์สินที่ต้องคืน และประการสุดท้าย ปัญหาเกี่ยวกับผลบังคับของข้อตกลงที่ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่าในการนำบทบัญญัติมาตรา 176 ไปปรับบังคับใช้เกี่ยวกับเรื่องการคืนทรัพย์สินกรณีโมฆะกรรมและได้มีการบอกล้าง จำต้องนำหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาปรับบังคับใช้ร่วมด้วย กล่าวคือ ปัญหาประการแรก เมื่อมีการบอกล้างโมฆะกรรม กฎหมายได้กำหนดให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม จึงเกิดมีหนี้ขึ้น เป็นมูลหนี้กลับคืนสู่ฐานะเดิม และการคืนทรัพย์สินก็เป็นมูลหนี้ อย่างหนึ่งที่สามารถนำเอากฎหมายลักษณะหนี้มาปรับใช้ได้ ปัญหาประการที่สอง หากความเสียหายกรณีที่ไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือกรณีความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ต้องคืนเกิดจากมูลละเมิดก็สามารถพิจารณาเยียวยาได้ตามกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 ประกอบมาตรา 438 และมาตรา 439 หากความเสียหายนั้นเกิดจากผลของมูลหนี้ตามสัญญา ย่อมต้องพิจารณาตามกฎหมายลักษณะหนี้มาตรา 215 มาตรา 217 มาตรา 218 มาตรา 222 และมาตรา 223 ปัญหาประการที่สาม กรณีทรัพย์สินที่ต้องคืนเกิดดอกผลขึ้น จะคืนดอกผลแก่กันอย่างไร สามารถพิจารณาได้ตามมาตรา 1376

ซึ่งกำหนดให้นำบทบัญญัติเรื่องลาภมิควรได้มาปรับใช้โดยอนุโลม เมื่อมาตรา 176 มิได้กล่าวไว้ในเรื่อง
ดอกผล จึงพิจารณาตามมาตรา 415 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะในเรื่องดอกผล และปัญหาประการสุดท้าย
เกี่ยวกับผลบังคับของข้อตกลงที่ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ศาลสามารถพิจารณาให้ความเป็นธรรมได้
ตามบทบัญญัติหลักเกณฑ์และแนวทางในการพิจารณาว่าข้อสัญญาใดทำให้ได้เปรียบหรือไม่ตามมาตรา 4
วรรคสาม และบทบัญญัติถึงแนวทางการพิจารณาข้อได้เปรียบนั้นว่าเป็นการได้เปรียบกันเกินสมควร
หรือไม่ตามมาตรา 4 วรรคท้ายประกอบมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
พ.ศ. 2540 ดังนั้น หากการใช้กฎหมายเป็นเช่นนี้แล้วจะทำให้การใช้หลักการกลับคืนสู่ฐานะเดิม
ตามมาตรา 176 มีความครอบคลุม โดยต้องไม่พิจารณาเฉพาะหลักที่บัญญัติไว้ในมาตรา 176 เพียงอย่างเดียว
แต่จำเป็นต้องอาศัยบทกฎหมายมาตราอื่นๆ มาประกอบในการบังคับใช้ หากเป็นดังนี้แล้วก็จะทำให้
สามารถวินิจฉัยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการกลับคืนสู่ฐานะเดิมอันเนื่องมาจากการบอกล้างนิติกรรม
ที่เป็นโมฆียะได้โดยมิต้องมีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 176 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์แต่อย่างใด

Thesis Title	Restitution of Property in case of avoidance of voidable.
Author	Ampawan Karapan
Thesis Advisor	Associate Professor Paitoon Kongsompoon
Department	Law
Academic Year	2014

ABSTRACT

A juristic act, despite of being voidable, is valid and enforceable unless it is avoided within time and by any person entitled to avoid specified by law. The results of the avoided voidable act are that it deems to have been void from the beginning and the parties shall be restored to the condition in which they were previously as provided in Section 176 of the Thai Civil and Commercial Code.

This study found that there are four problems regarding the application of Section 176 to the restitution of property in case of avoidance of voidable act. The four problems were 1) the problem about the legal consequences of the restitution of property after the avoidance of voidable act, 2) the problem about the debtor's liability in relation to compensation in the case that the restitution cannot be wholly or partly performed or there are some defects to the restituted property, 3) the problem about the fruits of such property and 4) the problem about the enforceability of terms and conditions agreed otherwise.

From this study, the researcher suggests that the application of Section 176 to the restitution of property in case of the avoidance of voidable act needs to be applied altogether with any other related provisions of law. First, when there is an avoidance of voidable act, the Thai Civil and Commercial Code states that the parties shall be restored to the condition in which they were previously. This results in the restitution obligation in which Book II, obligations, can be applied. Second, if the damage in the case that the restitution cannot be wholly or partly performed or there are some defects to the restituted property forms part of tort, compensation can be provided according to Section 420 appurtenant to Section 438 and Section 439 of Title V, wrongful acts. If the damage is resulted from the contractual obligation, Section 215, Section 217, Section 218, Section 222 and

Section 223 of Book II, obligations, will be considered and applied. Third, in the case that there are fruits from the restituted property, the problem about who have the right over such fruits can be considered according to Section 1376 which states that the provisions concerning undue enrichment shall be applied *Mutatis Mutandis*. As Section 176 does not provide any statement about the fruit of property, Section 415 which is the specific provision regarding the fruit of property shall be applied. Eventually, with regard to the enforceability of terms and conditions agreed otherwise, the court can consider the case in accordance with paragraph 3 of Section 4, the direction in considering terms that render an advantage over the other party, and the last paragraph of Section 4 appurtenant to Section 10, the direction in considering whether the advantage is unreasonable, of the Unfair Contract Terms Act, B.E. 2540 (1997). Therefore, if the law is applied in the manner mentioned above, the restitution of property in case of avoidance of voidable act according to Section 176 will be sufficient without the circumscription to only Section 176 but the inclusion of all related provisions. As a result, the consideration about the problem of the restitution of property in case of avoidance of voidable act will be effective without the need to amend Section 176 of the Thai Civil and Commercial Code.